

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 144

5682 Sayılı Pasaport Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna İki Ek Madde Eklenmesine İlişkin Kanun Hükmünde Kararname ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/553)

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar Tetkik Dairesi

Başkanlığı

Sayı : K.K.T.D. 18/101-201/04577

9.8.1984

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

«5682 Sayılı Pasaport Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna İki Ek Madde Eklenmesine İlişkin Kanun Hükmünde Kararname» bugünkü Resmî Gazete'de yayımlanmış ve Anayasa'nın 91 inci maddesi uyarınca bir sureti ekli olarak gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Turgut Özal
Başbakan

GENEL GEREKÇE

5682 sayılı Pasaport Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkındaki kanun gücünde kararname gerekçesi;

1950 yılında yürürlüğe giren 5682 sayılı pasaport Kanunu 34 yıllık bir uygulama devresi geçirmiş bulunmaktadır.

Uluslararası ilişkilerimizde her gün biraz daha artan gelişmelere uyum sağlanabilmesi ve üyesi bulunduğumuz uluslararası kuruluşların kalkınma ve Turizm konularında üye ülkelere yaptıkları tavsiyelerin bir kısmının uygulanabilmesi için Kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesi gerekmektedir.

Kendi bünyesi içinde özel bir sistem oluşturan pasaport Kanunu bazı hükümleri bakımından günün koşulları gerisinde kaldığından uygulamada hem Anayasa ile güvence altına alınan tabii bir hak olan seyahat hürriyetinden yararlanılmasında hem de memleketin güvenliğinin korunmasında ve ekonomik ilişkilerin geliştirilmesinde gecikmelere ve aksamalara neden olmaktadır.

Bu nedenle, pasaport Kanununun 1, 2, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21 ve 22 nci maddelerinde değişiklik ve Kanuna bir ek madde eklenmesi için 2977 sayılı Yasaya dayanılarak Kanun hükmünde Kararname tasarısı hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

1. Pasaport Kanununun 1 inci maddesi Türkiye'ye gelen ve Türkiye'den giden yolcuların giriş-çıkış yapacağı, giriş-çıkış kapılarının tayin edilmesi ile ilgili bulunmaktadır. 5682 sayılı pasaport Kanununun 1 inci maddesi giriş-çıkış kapılarının Bakanlar Kurulunca tayin edileceğini belirtmekle beraber 1959 yılında alınan Bakanlar Kurulu Kararıyla acele hallerde Gümrük ve Tekel Bakanlığının uygun görüşünün alınması ve hâdisenin gerektirdiği süre ve şartlara bağlı bulunması kaydıyla İçişleri Bakanlığınca geçici giriş-çıkış kapısı açılmasına imkân getirilmiştir.

Ancak, giriş-çıkış kapılarının açılmasına Koordinatörlük edecek Bakanlık bakımından Kanunda bir açıklık bulunmadığından giriş-çıkış kapılarının açılması çok uzun zaman almakta ve koordinasyon eksikliğinden kapılar yeterli alt ve üst yapı tesisleri bakımından çoğunlukla yetersiz imkânlarla açılma durumunda kalmaktadır.

Pasaport Kanununun 1 inci maddesinde yapılan değişiklik ile hudut kapısı açma ve kapatma teklifi yetkisi İçişleri Bakanlığına verilerek bu konudaki işlemlerin süratle bitirilmesi düşünülmüştür.

Diğer taraftan 1615 sayılı Gümrük Kanununun 16 ncı maddesinde giriş-çıkışkapıları ile bunları birbirine bağlayan yollar ve hava nakil vasıtalarının Türkiye dahiline gidebilecekleri, gümrük işlemi yapılan hava meydanlarının ilgili Bakanlıkların mütalaası alınarak Gümrük ve Tekel Bakanlığınca tespit ve ilan edileceği belirtilmektedir.

Gümrük işlemi yapılmak üzere Gümrük ve Tekel Bakanlığınca tespit edilen Gümrük kapıları 17 Şubat 1973 gün ve 14451 Mükerrer Sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmış bulunmaktadır.

Gümrük ve Tekel Bakanlığı tarafından ilân edilen ancak, pasaport Kanununa göre Türkiye'ye giriş ve çıkış kapısı olarak tayin edilmemiş yerlerde uygulanan pasaport rejimine göre Türk ve yabancıların Türkiye'ye girip çıkmaları mümkün bulunmadığından ve bu yerlerde pasaport kontrolü için polis görevlendirilememekte bu durum ülke güvenliği açısından sakıncalar doğurmaktadır.

Türkiye'ye giriş ve çıkışların yasalara uygun bir şekilde yapılabilmesinin sağlanması ve kontrolsüz giriş ve çıkışların önlenmesi için pasaport Kanunu 1 inci maddesine ilave edilen bir fıkra ile Gümrük Kanununa göre tayin edilecek gümrük kapılarının açılmasında İçişleri Bakanlığının görüşünün alınması esası getirilmiştir.

2. Pasaport Kanununun yürürlükte olan 2 nci maddesi 1 inci fıkrasında Türk vatandaşları ile yabancıların Türkiye'ye girip çıkabilmeleri için usulüne uygun verilmiş ve süre bakımından geçerli bulunan pasaport veya pasaport yerine geçerli belge ibraz gerektiği belirtilmiştir.

Ancak, bu belgelerin Hudut Kapılarında hizmet veren kuruluşlardan hangi görevlilere ibraz edileceği açıkça belirtilmediğinden hudut kapılarında görev yapan kuruluşlar personeli arasında görev müdahaleleri olmakta ve bu durum hizmetlerin aksamasına neden olduğu gibi, pasaportsuz veya pasaport yerine geçerli belgesi veya usulüne uygun olmayan veya muteber pasaportu ve belgesi bulunmayan kişiler ile Türkiye'ye girmesi istenmeyen yabancılar ile Türkiye'den çıkması sakıncalı bulunan Türk ve yabancıların kontrolden kurtulmalarına neden olarak ülke güvenliği açısından sakıncalar yaratmaktadır.

Seyahat hürriyetinin kullanılması öncelikle usulüne uygun ve muteber belge sahibi olunmasını, ülke güvenliği de yurda girecek ve çıkacak kişilerin kontrolünü gerektirdiğinden yapılan değişikliklerle bu alanda karşılaşılan sakıncaların giderilmesi amacıyla pasaport ve pasaport yerine geçerli belgelerin kapılarda görevli polis makamlarına ibraz edilmesi,

Polis tarafından yapılan kontrol sonunda Türkiye'ye giriş ve çıkış yapmalarına izin verilenlerin, diğer işlemlerinin yapılması esası getirilerek hem Türkiye'ye giriş ve çıkış yapacakların öncelikle polis tarafından yürütülen kontrolden geçmesi gerektiği belirtilmiş, hem de pasaport yasasına göre yurt dışına çıkmayacak veya Türkiye'ye giremeyecek kişilerin diğer işlemlerinin yapılmadan geri çevrilerek hudut kapılarında görevli personel'in iş yoğunluğunun önlenmesi amaçlanmıştır.

Maddenin uygulanan 2 nci fıkrasında ise yalnızca yabancılar bakımından Kanunda ve Milletlerarası anlaşmalarda sayılanlardan başka ne tür belgelerin pasaport yerine geçerli sayılacağı İçişleri ve Dışişleri Bakanlığınca kararlaştırılacağı öngörülmüştü.

Ancak, üyesi bulunduğumuz NATO örgütüne üye ülkelerin silahlı kuvvetleri mensupları yalnızca NATO üyesi ülkelerde geçerli bulunan «Hareket emri» belgesi ile ülkemize gelebilmektedir.

Kanunda vatandaşlarımız bakımından böyle bir belge tespit imkânı olmamakla beraber Silahlı Kuvvetlerimiz mensupları da «Hareket Emri» ile yalnızca NATO üyesi ülkelere görevle seyahat edebilmektedir.

Öte yandan Avrupa Konseyi üyesi devlet vatandaşlarının seyahatlerine ilişkin anlaşma gereği Avrupa Konseyi üyesi devlet vatandaşlarının müddeti geçmiş pasaportlar ve hüviyet kartları ile Türkiye'ye kabul edilmekte ancak vatandaşlarımıza bu imkân tanınmamaktadır.

Maddenin 2 nci fıkrasında yapılan değişiklik ile İçişleri ve Dışişleri Bakanlığına yabancılar bakımından pasaport yerine geçerli belgelerin tespiti için verilen yetki Türk vatandaşları içinde pasaport yerine geçerli belgelerin tespit edilmesi bakımından genişletilmiştir.

3. Pasaport yasaının 12 nci maddesi (B) fıkrasında pasaport yerine geçerli belgeleri sayılmıştır.

Ancak, gerek 22 nci madde ile 23 üncü madde son fıkrasında belirtilen pasaportları iptal edilerek Türkiye'ye döndürülecek vatandaşlarımıza verilen seyahat belgeleri gerekse NATO anlaşmasına göre Silahlı Kuvvet mensuplarımıza verilen «Hareket Emir»leri bu maddede sayılmadığından Kanunî olmamaktadır.

Ayrıca, bu tasarı ile pasaport Kanununun 2 nci maddesinde yapılacak değişiklik gereğince İçişleri Bakanlığı ile Dışişleri Bakanlığına Türk vatandaşları için pasaport yerine geçerli belge tespit etme imkânı getirilmektedir.

Bu nedenle, pasaport Kanununun 12 nci maddesi (B) fıkrası yeni bir düzenlemeye tabi tutularak; pasaport yerine geçerli belgeler bentler halinde sayılmıştır.

4. Pasaport Kanununun 14 üncü maddesi (A) fıkrası Hususi Damgalı pasaportların (B) fıkrasında Hizmet Damgalı pasaportların kimlere verileceğini düzenlemiş olup (C) fıkrasında hususi ve hizmet damgalı pasaportların Dışişleri Bakanlığınca verileceği belirtilmiştir.

Hizmet damgalı pasaportlar talep eden kişinin görevi, müddetine uygun süreye göre geçerli olacak şekilde tanzim edilmesine karşılık Hususi Damgalı pasaportlar Devlet bareminin birinci, ikinci ve üçüncü derecesinde bulunan Devlet memurlarına Cumhurbaşkanlığı Dairesi mensuplarına, Diplomatik pasaport verilmesini gerektirmeyen görevlilerle, yurt dışına gidişlerinde veya Turizm ve diğer amaçlarla yaptıkları seyahatlerinde verilmektedir.

Bu pasaportu almaya hakkı bulunanların eşleri ile reşit olmayan erkek çocukları ve yanlarında yaşayıp evli bulunmayan kız çocukları ile Hususi Pasaport alabileceklerden memuriyetten çekilmiş olanlar ve dul eşleri de para getiren bir iş tutmamış ve vazife almamışlarsa bu haktan yararlanmaktadır.

Pasaportların halen Devlet görevinde olanlar yanında memuriyetten çekilmiş olanlar ile bu kişilerin dul eşleri ve çocuklarına da verilebilmesi ve her yıl (yeni tanzim ve süre uzatımı olarak) 20.000 adet olarak düzenlenmesi.

Bu pasaportların vazedilmesindeki özel niteliği ortadan kaldırmış bulunmaktadır.

Diğer taraftan Valilikler Umuma Mahsus Münferit pasaport verilen vatandaşların kayıtlarını sağlıklı bir biçimde tuttuklarından vatandaşlarımızın aynı sürelerde muteber birden fazla pasaport hamili olmaları önlenilmektedir.

Ancak, 14 üncü maddenin bu halıyla uygulanmasında Dışişleri Bakanlığından Hususi Damgalı pasaport alabilen vatandaşlarımızın kayıtları bu Bakanlıkça vatandaşlarımızın nüfusa kayıtlı bulunduğu İl Emniyet Müdürlüklerine bildirilmemektedir.

Hususi Damgalı pasaport alabilecek vatandaşlarımızın Valiliklere müracaatla, Umuma Mahsus Münferit pasaport da alabildiği gibi belli aralıklarla Dışişleri Bakanlığına müracaatla bu Bakanlıktan mükerrer Hususi Damgalı pasaport alabilmektedir.

Bu zorunlu nedenlerle 1173 sayılı Yasanın 1 inci maddesinde Dışişleri Bakanlığına verilen görevler dikkate alınarak pasaport Kanunu 13 üncü maddesi gereğince verilen Diplomatik pasaportların düzenlenmesi Dışişleri Bakanlığında bırakılarak daha geniş bir kesimi ilgilendiren Hususi ve Hizmet Damgalı pasaportların İçişleri Bakanlığınca verilmesi imkânı getirilmiştir.

Hususi ve Hizmet Damgalı pasaportların İçişleri Bakanlığınca düzenlenerek verilmesi halinde pasaport işlemlerinin pasaport Kanununa göre yapılması gerekli soruşturmaları yürütmekle görevli birimler de bitirmek suretiyle lüzumsuz yazışmaların önlenmesi ve pasaportların daha kısa sürede verilmesi sağlanacaktır.

5. 5682 sayılı Pasaport Kanununun 15 inci maddesine göre vatandaşlarımıza verilen Umuma Mahsus Münferit pasaportlar en fazla iki yıl süreli düzenlenebilmektedir.

1976 yılında pasaport Kanununun 15 inci maddesinde yapılan bir değişiklik ile çalışmak üzere yurt dışına gönderilen işçiler ile eş ve çocuklarına 5 yıl süreli pasaport verilmesi sağlanmıştır.

Ancak, bu imkân yalnızca işçi vatandaşlarımızla sınırlandırıldığından Turistik veya Ticari amaçla yurt dışına gidecek olanlarla yabancı ülkelerde işçi statüsü dışında çalışanlar ve iş veren durumunda olanlar 5 yıl süreli pasaport alamamaktadır.

Pasaportların farklı sürelerle düzenlenmesi vatandaşlar arasında eşitsizlik yaratılmasına neden olduğu gibi, kısa sürelerle verilen pasaportların gerek yurt dışında gerekse yurt içinde sürelerinin uzatılması işlemleri nedeniyle Konsolosluklarımızın ve Vahliklerin iş hacmini artırmaktadır.

Ayrıca, üyesi bulunduğumuz Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyince 1963 tarihinde Roma'da toplanan Turizm Konferansı ile Avrupa Konseyi bünyesinde kişilerin seyahatlerinin kolaylaştırılması ve kimlik belgelerinin standardizasyon çalışmalarında üye ülkelerin vatandaşlarına verilecek pasaportların 5 yıldan az süreli olmaması tavsiye edilmektedir.

Esasen Federal Almanya, Fransa, Hollanda ve Amerika gibi ülkeler 5 yıl süreli İngiltere, İsveç, Norveç ve Danimarka gibi ülkeler 10 yıl süreli pasaport düzenlemektedirler.

Pasaport Kanununun 15 inci maddesinde yapılan düzenleme ile Umuma Mahsus Münferit pasaportların en fazla 5 yıl süreli düzenlenme esası getirilerek, yurt içinde ve yurt dışında pasaport vermekle yetkili makamların iş yoğunluğunun azaltılması, vatandaşların sık sık pasaport uzatma zorunluluğundan kurtarılarak işlemlerin kolaylaştırılması sağlanmış olacaktır.

6. Pasaport Kanununun 16 ncı maddesi en az sekiz kişilik bir kafiye teşkil eden ve toplu halde yolculuk yapmak isteyen Türk vatandaşlarına istedikleri takdirde Umuma Mahsus Müşterek pasaport verileceği ve bu pasaportların en az 6 ay en fazla 1 yıl süreli düzenlenebileceği öngörülmüştür.

Diğer taraftan 492 sayılı Harçlar Kanununun 85 inci maddesi (d) fıkrasında Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığının izni ile ilmi incelemelerde bulunmak veya yabancı ülkelere yapılacak spor temas ve müsabakalarına katılmak üzere toplu halde gezi yapacak öğretmen, öğrenci ve sporculara verilecek pasaportların harçtan muaf tutulacağı belirtilmiştir.

Ayrıca, 1961 yılında katıldığımız Avrupa Konseyi Devletlerarasında gençlerin Kollektif pasaportla seyahatlerine ilişkin anlaşmada Kollektif pasaporta en az beş, en fazla elli kişi'nin kayıt edilebileceği belirtilmiştir.

Pasaport Kanununda müşterek pasaport alabilmek için en az sekiz kişilik kafiye oluşturulmasını öngörmesi nedeniyle yukarıda belirtilen anlaşma olmasına rağmen uygulanamamaktadır.

Ayrıca, Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığınca yurt dışında yapılacak spor müsabakalarına katılmak üzere gönderilen sporculara sekiz kişilik kafiye oluşturamadıkları takdirde müşterek pasaport verilememekte ve 492 Sayılı Harçlar Yasasında öngörülen muafiyetlerden yararlanılamamaktadır.

Pasaport Kanununun 16 ncı Maddesinde yapılan düzenleme ile Avrupa Konseyi üyesi Devletler arasında gençlerin Kollektif pasaportla seyahatlerine ilişkin anlaşma hükümlerine paralel olarak ve daha az kişiden oluşan sporcu gruplarına da müşterek pasaport verme ve bu pasaportların 6 aydan daha kısa sürelerle verilmesi imkânı sağlanmış olacaktır.

7. 5682 sayılı Pasaport Kanununun 17 ncı maddesinde yapılan düzenleme ile Umuma Mahsus Münferit veya Müşterek pasaport almak isteyen kişilerin form dilekçe, yeterli sayıda fotoğraf ve nüfus hüviyet cüzdanı ile Mahallin Emniyet Müdürlüğüne müracaat etmesi gerektiği öngörülerek, vatandaşı doğrudan pasaport düzenleyen makama müracaat ettirilmesi sağlanarak işlemlerin kolaylaştırılması düşünülmüştür.

Ayrıca, aynı Maddenin (D) fıkrasında öngörülen yurt dışına gidecek Devlet Memurlarının bağlı oldukları makamdan getirmek zorunda oldukları izin belgelerinin istenilmesinde, bu vatandaşlarımızın meslekleriyle ilgili doğru beyanda bulunmaları halinde mümkün olduğu ve pratik bir yararı bulunmadığından bu belgelerin uygulamadan kaldırılabilmesi için (D) fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

8. Pasaport Kanununun 18 inci maddesi tabiiyetsiz bulunan veya tabiiyet durumlarının muntazam olmaması nedeniyle tabiiyetsizlere tatbik edilen işlemlerin uygulanmasında İçişleri Bakanlığınca zaruret görülenlere, yabancılara mahsus damgalı pasaport verilmesi düzenlenmiştir. Bu maddenin (B) fıkrasına göre verilen pasaportlar üç ay veya altı ay süreli olarak düzenlenmektedir.

1974 yılında Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından Kıbrıs'ta girişilen barış hareketi sonucu Kıbrıs Rum Yönetiminin tüm Kıbrıs'ı meşru hükümeti olduğu iddiasını sürdürmesine karşılık Kıbrıs'lı soydaşlarımız

Rum Yönetiminin 20 Temmuz 1974 tarihinden sonra verilen pasaportlar Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetince geçersiz addedilerek Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetince düzenlenen seyahat belgeleri ile pasaport Kanununun 18 inci maddesi (B) fıkrasında öngörülen yabancılara Mahsus Damgalı pasaportların verilmesi uygulamasına başlanmıştır.

Ancak, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetince verilen seyahat belgelerinin birçok üçüncü ülke tarafından geçersiz addedilmesi ve bu ülkelere seyahat edecek Kıbrıs'lı soydaşlarımıza 18 inci madde (B) fıkrasında göre verilen pasaportların en çok altı ay süre ile düzenlenebilmesi nedeniyle soydaşlarımızın ikamet, çalışma, öğrenim ve seyahat edebilme imkânları açısından zorluklarla karşılaştıkları gözlenmiş bunun yanında batı ülkelerinin Türkiye Cumhuriyeti Pasaportu hamillerine vize alma mecburiyeti getirmeleriyle bu konuda karşılaşılan zorlukların daha da arttığı belirlenmiştir.

Bu durumdan yararlanmak üzere Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Vatandaşlarına pasaport verilmesini kolaylaştırıcı bir yaklaşıma girdiği anlaşılan Kıbrıs Rum Yönetiminin de teşvikiyle bazı soydaşlarımızın Rum Yönetimi temsilcilerinden Kıbrıs Cumhuriyeti pasaportu temini yönündeki eğilimlerinin arttığı tespit edilmiştir.

Bu eğilimin önlenmesi ve Kıbrıs'lı soydaşlarımızın pasaport temini çalışma, ikamet, öğrenim ve seyahat etme konularında karşılaştıkları güçlüklerin giderilmesi için bu soydaşlarımıza verilen pasaportların süresinin Dışişleri Bakanlığımızın da mutabakatı ile altı aydan iki yıla çıkartılması gerekli görülerek 18 inci madde (B) fıkrası yeniden düzenlenmiştir.

9. Pasaport Kanununun 20 nci maddesi pasaport yerine geçerli belgelerden Türk Karasuları dışına çıkan Türk gemilerinin Türk vatandaşı olan Mürettebatına verilen tayfa vesikalarının Liman Reisliğince düzenlenmesi ve Liman Polisince vize edilmesini,

Uluslararası hava ve kara nakil vasıta ve mürettebatına idarelerince verilen belgeler ile Türkiye'ye giriş çıkışını düzenlemektedir.

Ancak, uygulamada aynı zamanda bir meslek kolunun yeterlik belgesi olan hava ve kara nakil vasıta memur ve mürettebatına ve tayfalara verilen vesikaların pasaporta benzer bir şekil ve muhtevada hazırlanması yanında bu işlemle ilgili olunmayan kişilere de verildiği,

Bu belgelerin düzenlenmesi sırasında pasaport niteliklerinin pasaport düzenlemeye yetkili makamlarca vize edilmesine riayet edilmediğinden pasaport Kanununun 7 nci ve 22 nci maddelerinde belirtilen sakıncaları bulunan kişilere de belge verildiği müşahade edilmektedir.

Bu durum ülke güvenliğimiz açısından yaratacağı sakıncalar dikkate alınarak Kanunun 20 nci ve 21 inci maddeleri yeni bir düzenlemeye tabi tutularak bu belgelerden gemiadamı cüzdanlarının bölge liman ve Deniz İşleri Müdürlüklerince düzenlenmesi pasaport niteliklerinin de bu Müdürlüklerin bulunduğu yer Emniyet Müdürlüklerince tasdik edilmesi,

10. Belgelerin şekil ve muhtevalarının İçişleri, Dışişleri ve Ulaştırma Bakanlıklarınca tespit edilme esası getirilmiş, 21 inci maddede yapılan düzenleme ile de bu belgelerin verilisinde pasaportların verilisinde olduğu gibi 7, 17 ve 22 nci maddelerine göre inceleme yapılması esası getirilerek yurt dışına çıkması sakıncalı kişilere pasaport yerine geçerli belge verilmemesinin sağlanması düşünülmüştür.

11. Pasaport Kanununun pasaport verilmeyecek hallerle ilgili 22 nci maddesi 25.2.1981 tarih ve 2418 sayılı Kanunla bir düzenlemeye tabi tutulmuştur.

Ancak, yapılan düzenleme sonucu madde kapsamına giren suçlar isnad olunanlara pasaport verilmesi konusunda İdareye herhangi bir takdir ve değerlendirme imkânı tanımadığından ülkemizin uluslararası Siyasal, Ekonomik ve Kültürel menfaatleri bakımından yurt dışına çıkması gerekenlere de pasaport verilememekte bu durumdan ülkemizin çıkarları zarar görmektedir.

Ayrıca 20 nci maddede 216 sayılı Kanunla yapılan bir değişiklik ile getirilen «Yabancı Ülkelerde geçinmeye müsait sebep ve şartlara malik olduklarını ispat edemeyenlere pasaport verilmemesinin» güntümüz koşullarında pratik faydası kalmamış bulunmaktadır.

Bu sebeplerle 22 nci maddede yeni bir düzenleme yapılarak «Yabancı memleketlerde geçinmek için müsait sebep ve şartlara malik olduklarını ispat edemeyenlere» cümlesi yürürlükten kaldırılmış ve 22 nci maddenin a, b, e ve g bentlerinde sayılanlar dışında kalan bentler hükümlerine tabi olanların, ağır hapis cezası

gerektiren bir suç işlememiş olmaları kaydı ile, ülkemizin ekonomik, siyasi ve kültürel çıkarları bakımından yurt dışına gitmelerinde fayda ve zorunluluk bulunanlara İçişleri Bakanlığına veya valiliklere verilen yetkiye dayanılarak pasaport verilmesi hükmü getirilmiştir.

Bu şekilde pasaport verileceklerden davalarının gördüğü mahkemelerce isnad edilen suça uygun teminat alınması imkânı getirilmektedir.

12. Türkiye Cumhuriyeti namına verilecek pasaportların şekil ve muhtevaları hangi makam tarafından tespit edileceğine dair pasaport Kanununda bir açıklık bulunmamaktadır.

Ayrıca, pasaport ve pasaport yerine geçerli belgelerin düzenlenilmesine dair esas ve usuller sık sık değiştirildiğinden gerek yurt içinde gerekse yurt dışında farklı uygulamalara rastlanılmaktadır.

Bu nedenle pasaport Kanununa eklenecek bir madde ile gerektiği hallerde pasaportların şekil ve muhtevalarının tespit edilmesi, pasaport ve pasaport yerine geçerli belgelerin düzenlenme esas ve usullerinin bir yönetmelikle düzenlenme esası getirilerek bu işlemlere süreklilik sağlanması düşünülmüştür.

Ayrıca Ek Madde 2 ile Pasaport Kanununda yer alan ve Harçlar Kanunu ile de düzenlenen pasaport harçlarının sadece Harçlar Kanununa göre alınması hükmü getirilmiştir.

13. Yürürlüğü göstermektedir.

14. Yürütmeyi göstermektedir.

İçişleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

İçişleri Komisyonu

Esas No. : 1/553

Karar No. : 34

24.10.1984

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

5682 sayılı Pasaport Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna İki Ek Madde Eklenmesine İlişkin Kanun Hükmünde Kararname ilgili Bakanlık temsilcilerinin de katılmalarıyla Komisyonumuzun 24.10.1984 günlü 4 üncü birleşiminde incelenip görüşülmüş, gerekçesi uygun görülerek maddeleri ayrı ayrı tartışılmış, maddelere ilişkin kabul, ilave ve değişiklikler aşağıda sırasıyla açıklanmıştır.

240 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 1 inci, 2 nci, 3 üncü maddeleri Bakanlar Kurulundan gelen şekliyle aynen kabul edilmiştir.

Kararnamenin 4 üncü maddesiyle değiştirilen 15.7.1950 tarihli 5682 sayılı Pasaport Kanununun 25.6.1968 tarihli ve 7154 sayılı Kanunla değişik 14 üncü maddesinin (A) bendinin birinci fıkrasında yer alan Devlet bareminin ikinci ve üçüncü derecesinde bulunan subaylar ile Devlet memurlarına diplomatik pasaport verilmesini gerektiren vazifelerden başka herhangi bir resmi vazife ile veya kendi hesaplarına dış memleketlere gittikleri zaman «Hususi damgalı pasaport» verilmesi halinde sözkonusu pasaport yaygınlaştırılmış olacak, dolayısıyla yabancı ülkeler bu pasaporta vize uygulamasına gidebileceklerdir. Umuma mahsus pasaporttan bir farkı kalmayacak olan bu pasaportun ikinci ve üçüncü derecedeki Devlet memurlarına verilmesini Komisyonumuz uygun görmemiştir. İkinci fıkradaki «Birinci derecedekiler hariç olmak üzere, başka bir vazife almış veya iş kurmuş olanlar bu haktan yararlanamazlar» tabiri birinci fıkrada yapılan değişiklik sebebiyle artık bir hüküm ifade etmeyeceğinden kararname metninden çıkarılmıştır.

5682 sayılı Pasaport Kanununun «Hususi pasaportlar» başlığını taşıyan 14 üncü maddesinin (A) bendinin 3 ve 4 üncü fıkralarında, (B) bendinin 3 üncü fıkrasında ve (C) bendinin 1 inci fıkrası ile «Umuma Mahsus Pasaportlar» başlığını taşıyan 15 inci maddesi ile vatandaşlarımıza verilen «Hususi, Hizmet ve Umuma Mahsus» pasaportların refakat hanesine, eşlerin ve çocukların kaydedilebileceği öngörülmüş bulunmaktadır. Ancak eşler isterlerse ayrıca pasaport alabilmekte, çocuklar ise sadece refakate kaydolabilmektedir.

Bilindiği gibi refakate kaydolanlar pasaport sahibi ile birlikte seyahat etmedikçe o pasaportu kullanamazlar. Ayrıca, yurt dışında bulunan bir aileden pasaport sahibi bir başka ülkeye yalnız seyahat ettiği takdirde, onun pasaportunun refakat hanesine kayıtlı bulunanlar buldukları ülkede pasaportsuz kalmaktadır.

Bu gibi sakıncalı durumları giderme için 15.7.1950 tarihli 5682 sayılı Pasaport Kanununun 25.6.1968 tarihli ve 7154 sayılı Kanunla değişik 14 üncü maddesinin (A) bendinin 25.2.1981 tarihli 2418 sayılı Kanunla değişik 2 ve 3 üncü fıkraları ile, 25.2.1981 tarihli 2418 sayılı Kanunla değişik (B) bendinin 3 üncü fıkrası ve 240 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 4 üncü maddesiyle değiştirilen (C) bendinin 1 inci fıkrası ile sözkonusu Kararnamenin 5 inci maddesiyle değiştirilen 15.7.1950 tarihli ve 5682 sayılı Pasaport Kanununun 5.1.1961 tarihli ve 216 sayılı ve 11.5.1976 tarihli ve 2009 sayılı kanunlarla değişik 15 inci maddesinin ikinci fıkrası Komisyonumuzca yeniden düzenlenerek eşlere müstakil pasaport verilmesi, refakate kaydedilmemesi, çocuklara da müstakil pasaport verme imkânı sağlanmıştır.

Kararnamenin 4 numaralı çerçeve maddesi, 5682 sayılı Pasaport Kanununun 14 üncü maddesinde yapılan ve gerekçesi yukarıda arz edilen değişiklikler nedeniyle yeniden kaleme alınmıştır.

Kararnamenin 6 ncı, 7 nci, 8 inci, 9 uncu, 10 uncu, 12 nci maddeleri Komisyonumuzca aynen benimsenmiştir.

Yatırım ve ihracat faaliyetlerini yürüten gerçek kişiler hakkında 1615 sayılı Gümrük Kanunu, 1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun ve 1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanuna muhalefetten dolayı dava açıldığı takdirde bu fiil için hapis cezası öngörüldüğünden sözkonusu şahısların 5682 sayılı Pasaport Kanununda 240 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile yapılan değişiklik neticesinde yurt dışına çıkmaları mümkün bulunmaktadır. Aynı suçtan dolayı bir şirket hakkında işlem yapılması halinde ise tüzelkişilerin ceza ehliyeti bulunmadığından şirket yönetim kurulu üyeleri veya ortakları aleyhine dava açılmaktadır. Bu durumda aynı fiilden dolayı iki veya daha fazla kişinin mesuliyeti sözkonusu bulunduğundan 1918 sayılı Kanunun 27 nci maddesi hükmünün uygulanması gerekmekte ve suç toplu kaçakçılığa girmektedir. Toplu kaçakçılıktan sanık olanlara verilecek ceza mevzuatımızda ağır hapis olarak belirlendiğinden ve 5682 sayılı Pasaport Kanununun 22 nci maddesinde değişiklik yapan 240 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 11 inci maddesi ağır hapis cezası öngörülen suçlardan sanık olanlara pasaport verilmemesini hükme bağlamış olduğundan haklarında herhangi bir ihbar neticesinde olsa dahi, toplu kaçakçılıktan dolayı dava açılan şirket yönetim kurulu üyeleri veya ortakları yurt dışına çıkaramamaktadır.

Bu durum; ihracat faaliyetlerinin geliştirilmesine çalışıldığı, yeni pazar bulma, mevcut pazarlara kabul edilme ve devamlılık gösterebilmenin çok önem arz ettiği bir dönemde iş ilişkilerinde kopukluk ve itibarın zedelenmesine yol açmakta dolayısıyla ülke ekonomisini olumsuz yönde etkilemektedir.

Hükümetimizin en az ihracat ve yatırım faaliyetleri kadar önem verdiği diğer bir konu da, şirketleşmenin teşviki suretiyle bir yandan mülkiyetin yaygınlaştırılması diğer yanda ise sermaye piyasasının geliştirilmesidir. Yukarıda da belirtildiği şekilde yatırımları ve ihracatı Teşvik mevzuatına herhangi bir şekilde muhalefet veya bir ihbar sonucu dava açılması halinde sermaye şirketleri aleyhine tahakkuk eden hukuki durumun şirketleşme faaliyetlerini önemli ölçüde etkileyeceği düşünülmüş olarak Komisyonumuz 240 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 11 inci maddesiyle değiştirilen 5.7.1950 tarih ve 5682 sayılı Pasaport Kanununun 25.2.1981 tarih ve 2418 sayılı Kanunla değişik 22 nci maddesinin birinci fıkrasının (g) bendini yeniden düzenlemiş ve bu şekilde kararname metnine eklenmesini uygun bulmuştur. Bu değişikliğe paralel olarak Kararnamenin 11 numaralı çerçeve maddesi yeniden yazılmıştır.

Anayasanın 91 inci maddesinin 4 üncü fıkrası «Kanun Hükmünde Kararnamenin Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından süre bitiminden önce onaylanması sırasında, yetkinin son bulunduğu veya süre bitimine kadar devam ettiği de belirtilir» hükmünü getirmiştir.

240 sayılı Kanun Hükmünde Kararname 2.2.1984 tarihli ve 2977 sayılı İdarî Usul ve İşlemlerin Yeniden Düzenlenmesi ile İlgili Yetki Kanununa dayanılarak çıkarılmış olup, bu Kanunun yetki süresi halen devam etmektedir. Anayasanın söz konusu hükmüne uygun olarak Yetki Kanununun süre bitimine kadar 15.7.1950 tarihli ve 5682 sayılı Pasaport Kanunu için Bakanlar Kurulunun Kanun Hükmünde Kararname çıkarabilmesini uygun gören Komisyonumuz Kararnameye bu doğrultuda bir Geçici Madde eklemiştir.

240 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 13 üncü maddesine yazılması unutulmuş madde başlığı ilave edilmiş «Bu Kanun Hükmünde Kararname yayımı tarihinden 1 ay sonra yürürlüğe girer» ibaresi Kararnamenin Kanunlaşacak olması ve yayımı tarihinde de yürürlüğe gireceği nedeniyle «Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer» şeklinde değiştirilmiştir.

Kararnamenin «yürütmeye» ilişkin 14 üncü maddesi «Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür» şeklinde değiştirilerek kabul edilmiştir.

Raporumuz Genel Kurula sunulmak üzere saygıyla arz olunur.

Başkan
Necat Tunçsiper
Balıkesir

Üye
Kadri Altay
Antalya
İmzada bulunamadı

Üye
Namık Kemal Şentürk
İstanbul

Üye
Hüseyin Aydemir
İzmir

Üye
Salim Erel
Konya
İmzada bulunamadı

Sözcü
Atilla Sin
Muş

Üye
Muzaffer Aracı
Denizli

Üye
İbrahim Ural
İstanbul

Üye
Süha Tanık
İzmir
İmzada bulunamadı

Üye
Süleyman Çelebi
Mardin

Üye
Osman Doğan
Şanlıurfa

Kâtip
İsmail Ügdül
Edirne

Üye
Ahmet Ata Aksu
Gaziantep

Üye
Fazıl Osman Yöney
İstanbul

Üye
Ziya Ercan
Konya

Üye
Mehmet Umur Akarca
Muğla

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

5682 Sayılı Pasaport Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna İki Ek Madde Eklenmesine İlişkin Kanun Hükmünde Kararname

Karar Sayısı : KHK/240

5682 sayılı Pasaport Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi 2.2.1984 tarihli ve 2977 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak Bakanlar Kurulunca 19.6.1984 tarihinde kararlaştırılmıştır.

MADDE 1. — 15.7.1950 tarihli ve 5682 sayılı Pasaport Kanununun 1 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Giriş - çıkış kapıları

Madde 1. — Türk vatandaşları ve yabancılar İçişleri Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca tayin olunan yolcu giriş - çıkış kapılarından Türkiye'ye girip çıkabilirler.

Gümrük kapılarının açılışında İçişleri Bakanlığının görüşü alınır.»

MADDE 2. — 15.7.1950 tarihli ve 5682 sayılı Pasaport Kanununun 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Pasaport veya pasaport yerine geçerli vesika zorunluluğu

Madde 2. — Türk vatandaşları ile yabancılar Türkiye'ye girebilmek ve Türkiye'den çıkabilmek için yolcu giriş - çıkış kapılarındaki polis makamlarına usulüne uygun ve muteber pasaport veya pasaport yerine geçerli bir vesika ibraz etmeye mecburdurlar.

Gümrük ve diğer işlemlerin yapılabilmesi için polis makamlarınca giriş veya çıkış işlemlerinin bitirilmesi şarttır.

Kanunlar ve milletlerarası anlaşmalarla tespit edilenlerden başka, Türk vatandaşları ile yabancılar için, ne gibi belgelerin pasaport yerine geçerli kabul edilebileceği hususunda İçişleri ve Dışişleri bakanlıkları müştereken karar almaya yetkilidirler.»

MADDE 3. — 15.7.1950 tarihli ve 5682 sayılı Pasaport Kanununun 12 nci maddesinin (B) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

İÇİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

5682 Sayılı Pasaport Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna İki Ek Madde Eklenmesine İlişkin Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Kanun Hükmünde Kararnamenin birinci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Kanun Hükmünde Kararnamenin ikinci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Kanun Hükmünde Kararnamenin üçüncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

«B) Pasaport yerine geçerli vesikalar :

I. Pasavanlar, idarî mektuplar ve hudut geçiş belgeleri,

II. Gemiadamı cüzdanları, demiryolu ve hava ulaşım araçları memur ve mürettebatına verilen vesikalar,

III. Seyahat belgesi ve benzeri belgeler.»

MADDE 4. — 15.7.1950 tarihli ve 5682 sayılı Pasaport Kanununun 25.6.1968 tarihli ve 7154 sayılı Kanunla değişik 14 üncü maddesinin (A) bendinin 1 ve 2 nci fıkralarıyla 25.2.1981 tarihli ve 2418 sayılı Kanunla değişik (C) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 14/A — Hususî Damgalı Pasaportlar

Cumhurbaşkanlığı Dairesi görevlilerine, Devlet bareninin birinci, ikinci ve üçüncü derecesinde bulunan subaylar ile Devlet memurlarına diplomatik pasaport verilmesini gerektiren vazifelerden başka herhangi bir resmî vazife ile veya kendi hesaplarına dış memleketlere gittikleri zaman verilir.

Bunlardan emeklilik veya çekilme sebepleri ile vazifelerinden ayrılmış olanlara da bu nevi pasaport verilir. Birinci derecedekiler hariç olmak üzere, başka bir vazife almış veya iş kurmuş olanlar bu haktan yararlanamazlar.»

«C) Hususî ve Hizmet Damgalı Pasaportlar

Talep edenin mensup bulunduğu makamın yetkili amirinin yazılı başvurusu üzerine İçişleri Bakanlığınca verilir. Bu nevi pasaportlar aynı şart dahilinde İçişleri Bakanlığının muvafakati ve Dışişleri Bakanlığının vereceği talimat üzerine, Türkiye Cumhuriyeti büyükelçilik ve elçiliklerince de verilebilir. Yukarıdaki «A» ve «B» bentlerinde yazılı eşlere hususî ve hizmet damgalı pasaport verilmesi ve çocukların refakathanesine kayıt içinde aynı yazılı başvuruya lüzum vardır.

Hususî damgalı pasaportlar iki sene için; hizmet damgalı pasaportlar pasaport sahibinin görevinin müddetine göre tespit edilecek süre için geçerli olmak üzere tanzim edilir. Bu pasaportlardan süresi bitenlerin bu bendin 1 inci fıkrasında yazılı başvuru, İçişleri Bakanlığının muvafakati ve Dışişleri Bakanlığının vereceği talimat üzerine Türkiye Cumhuriyeti büyükelçilik ve elçiliklerince aynı müddetler için üçer defa uzatılması mümkündür.

Bu pasaportların sahiplerinin ve varsa refakathanesine kayıtlı bulunanların birer fotoğraflarının pasaportlarına yapıştırılması lazımdır.

(İçişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 4. — 15.7.1950 tarihli 5682 sayılı Pasaport Kanununun 25.6.1968 tarihli 7154 ve 25.2.1981 tarihli 2418 sayılı kanunlarla değişik 14 üncü maddesinin (A) bendi ile 25.2.1981 tarihli 2418 sayılı Kanunla değişik (B) bendinin 3 üncü fıkrası ve (C) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«A) Hususî Damgalı Pasaportlar

Cumhurbaşkanlığı Dairesi görevlilerine, Devlet bareninin birinci, derecesinde bulunan subaylar ile Devlet memurlarına diplomatik pasaport verilmesini gerektiren vazifelerden başka herhangi bir resmî vazife ile veya kendi hesaplarına dış memleketlere gittikleri zaman verilir.

Bunlardan emeklilik veya çekilme sebepleri ile vazifelerinden ayrılmış olanlara da bu nevi pasaport verilir.

Hususî damgalı pasaport alabilecek durumda bulunanların eşlerine de aynı nevi pasaport verilir. Hususî damgalı pasaport almaya hakkı bulunduğu sırada vefat edenlerin dul eşlerine, başkası ile evlenmemiş ve para getiren bir iş tutmamışlarsa aynı nevi'den pasaport verilmesi mümkündür.

Hususî damgalı pasaport alabilecek durumda bulunanların yanında yaşayıp, evli bulunmayan ve iş sahibi olmayan kız çocuklarıyla yine yanında yaşayıp reşit bulunmayan erkek çocuklarına da hususî damgalı pasaport verilir veya bunlar baba veya annelerinin pasaportlarının refakat hanesine kaydedilir. Refakat hanesine kayıtlı bulunanlar, pasaport sahibiyle seyahat etmedikleri takdirde o pasaportu kullanamazlar.»

«B) Hizmet damgalı pasaport alabilecek durumda bulunanların eşlerinede aynı nevi pasaport verilir. Pasaport sahibinin yanında yaşayıp, evli bulunmayan ve iş sahibi olmayan kız çocuklarıyla yine yanında yaşayıp reşit bulunmayan erkek çocuklarına da aynı nevi'den pasaport verilir veya bunlar baba veya annelerinin pasaportlarının refakathanesine kaydedilir. Refakat hanesine kayıtlı bulunanlar, pasaport sahibi ile seyahat etmedikleri takdirde pasaportu kullanamazlar.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 5. — 15.7.1950 tarihli ve 5682 sayılı Pasaport Kanununun 5.1.1961 tarihli ve 216 sayılı ve 11.5.1976 tarihli ve 2009 sayılı kanunlarla değişik 15 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Umuma mahsus pasaportlar

Madde 15. — Türk vatandaşlarının umuma mahsus münferit ve umuma mahsus müşterek pasaportları yurt içinde İçişleri Bakanlığınca veya İçişleri Bakanının vereceği yetkiye göre valiliklerce, yabancı memleketlerde Türkiye Cumhuriyeti konsoloslukları tarafından verilir.

Pasaport sahibi talep ettiği takdirde eşi ile reşit olmayan kız ve erkek çocukları pasaportun refakat hanesine kaydolunur.

Refakat hanesine yazılı olanlar, adına pasaport verilmiş bulunan kimselerin beraberinde bulunmadıkça o pasaportla seyahat edemezler.

(İçişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

«C) Hususi ve Hizmet Damgalı Pasaportlar

Talep edenin mensup bulunduğu makamın yetkili amirinin başvurusu üzerine İçişleri Bakanlığınca verilir. Bu nevi pasaportlar aynı şart dahilinde İçişleri Bakanlığının muvafakati ve Dışişleri Bakanlığının vereceği talimat üzerine, Türkiye Cumhuriyeti Büyükelçilik ve Elçiliklerince de verilebilir. Yukarıdaki «A» ve «B» bendlerinde yazılı eslere ve çocuklara hususi veya hizmet damgalı pasaport verilmesi veya çocukların refakathanesine kaydı için de aynı yazılı başvuruya itizam vardır. Emeklilik veya çekilme sebepleri ile vazifelerinden ayrılmış olanların hususi damgalı pasaport alabilmeleri için durumlarını gösteren belgelerle, doğrudan İçişleri Bakanlığına müracaat etmeleri lazımdır.

Hususi damgalı pasaportlar iki sene için; hizmet damgalı pasaportlar pasaport sahibinin görevinin müddetine göre tespit edilecek süre için geçerli olmak üzere tanzim edilir. Bu pasaportlardan süresi bitenlerin bu bendin 1 inci fıkrasında yazılı başvuru, İçişleri Bakanlığının muvafakati ve Dışişleri Bakanlığının vereceği talimat üzerine Türkiye Cumhuriyeti büyükelçilik ve elçiliklerince aynı müddetler için üçer defa uzatılması mümkündür.

Bu pasaportların sahiplerinin ve varsa refakathanesine kayıtlı bulunanların birer fotoğraflarının pasaportlarına yapıştırılması lazımdır.»

MADDE 5. — 15.7.1950 tarihli ve 5682 sayılı Pasaport Kanunu'nun 5.1.1961 tarihli ve 216 sayılı ve 11.5.1976 tarihli ve 2009 sayılı kanunlarla değişik 15 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Umuma Mahsus Pasaportlar

Madde 15. — Türk vatandaşlarının umuma mahsus münferit ve umuma mahsus müşterek pasaportları yurt içinde İçişleri Bakanlığınca veya İçişleri Bakanının vereceği yetkiye göre Valiliklerce, yabancı memleketlerde Türkiye Cumhuriyeti konsoloslukları tarafından verilir.

Pasaport sahibi talep ettiği takdirde reşit olmayan kız ve erkek çocukları pasaportun refakat hanesine kaydolunur.

Refakathanesine yazılı olanlar, adına pasaport verilmiş bulunan kimselerin beraberinde bulunmadıkça o pasaportla seyahat edemezler.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Umuma mahsus münferit pasaportlar Kanunda yazılı istisnalar saklı kalmak kaydıyla en az 3 ay, en fazla 5 yıl geçerli olmak üzere düzenlenir.

Askerliği tecilli olanlarla, subay ve astsubaylardan mensup oldukları makamlardan mezuniyet almak suretiyle yabancı memleketlere gideceklere izinlerine uygun süreli pasaport verilir.

Askerlik hizmetini yapmak üzere memlekete celp edilenlerle, yabancı memleketlerde yoksul kalmış oldukları sabit olan Türk vatandaşlarının pasaportları Türkiye'ye dönüşlerini teminen bir ay süre ile uzatılır. Pasaportu olmayanlara bir ay süreli seyahat belgesi verilir.»

MADDE 6. — 15.7.1950 tarihli ve 5682 sayılı Pasaport Kanununun 16 ncı maddesinin 1 ve 2 ncı fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Toplu bir halde yolculuk etmek isteyen ve en az 5 kişilik bir katile teşkil eden Türk vatandaşlarına istedikleri takdirde umuma mahsus müşterek pasaport verilir.

Bu pasaportlar verildiği tarihten itibaren 3 ay, 6 ay ve 1 yıl muteber olmak üzere düzenlenir.»

MADDE 7. — 15.7.1950 tarihli ve 5682 sayılı Pasaport Kanununun 17 nci maddesinin (A) bendi birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir (D) bendi yürürlükten kaldırılmıştır.

«Madde 17. — (A) Umuma mahsus münferit veya müşterek pasaport almak isteyen kimselerin usulüne uygun düzenlenmiş form dilekçe, yeterli sayıda fotoğraf ve nüfus hüviyet cüzdanlarının aslı ile mahallin Emniyet Müdürlüğüne müracaat etmeleri lazımdır.»

MADDE 8. — 15.7.1950 tarihli ve 5682 sayılı Pasaport Kanununun 18 inci maddesi (B) bendi 1 inci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«B) Bir gidiş ve geliş için verilen pasaportlar İçişleri Bakanlığının takdirine göre 3 ay, 6 ay, 1 yıl veya 2 yıl muteber olmak üzere tanzim edilir.»

MADDE 9. — 15.7.1950 tarihli ve 5682 sayılı Pasaport Kanununun 20 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Türkiye dışına taşıma yapan ulaşım araçlarının memur ve mürettebatına verilen vesikalar

Madde 20. — Türkiye karasuları dışına çıkan Türk gemilerinin Türk vatandaşı olan mürettebatına usu-

(İçişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Umuma mahsus münferit pasaportlar Kanunda yazılı istisnalar saklı kalmak kaydıyla en az 3 ay, en fazla 5 yıl geçerli olmak üzere düzenlenir.

Askerliği tecilli olanlarla, subay ve astsubaylardan mensup oldukları makamlardan mezuniyet almak suretiyle yabancı memleketlere gideceklere izinlerine uygun süreli pasaport verilir.

Askerlik hizmetini yapmak üzere memlekete celp edilenlerle, yabancı memleketlerde yoksul kalmış oldukları sabit olan Türk vatandaşlarının pasaportları Türkiye'ye dönüşlerini teminen bir ay süre ile uzatılır. Pasaportu olmayanlara bir ay süreli seyahat belgesi verilir.»

MADDE 6. — Kanun Hükmünde Kararnamenin altıncı maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Kanun Hükmünde Kararnamenin yedinci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 8. — Kanun Hükmünde Kararnamenin sekizinci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 9. — Kanun Hükmünde Kararnamenin dokuzuncu maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

lüne uygun olarak Bölge Liman ve Deniz İşleri Müdürlüklerince fotoğraflı «Gemiadamı Cüzdanı»,

Havayolu uluslararası ulaşım araçları memur ve mürettebatına anlaşmalarda belirtilen örneğine ve usulüne uygun olarak idarelerince fotoğraflı «Uçak Mürettebatı Belgesi»,

Demiryolu uluslararası ulaşım araçları memur ve mürettebatına, anlaşmalarda öngörülen yetkili makamlarca örneğine ve usulüne uygun olarak fotoğraflı «Demiryolu Personeli Kimlik Belgesi», düzenlenir.

Gemiadamı cüzdanı ve uçak mürettebatı belgeleri verildikleri mahal Emniyet Müdürlüğünce, demiryolu personeli kimlik belgeleri anlaşmalarda öngörülen yetkili makamlarca tasdik edilmedikçe pasaport yerine kullanılamaz.

Gemiadamları ve uçak mürettebatına verilecek belgelerin şekil ve muhtevası İçişleri, Dışişleri ve Ulaştırma bakanlıklarınca müştereken tespit edilir.

Yabancı gemi, hava ve demiryolu uluslararası ulaşım araçları memur ve mürettebatı, yetkili makamlarca usulüne ve örneğine uygun olarak düzenlenmiş vesikaları ile Türk karasuları ve liman şehirlerine karşılıklılık esasına göre girip çıkabilirler.»

MADDE 10. — 15.7.1950 tarihli ve 5682 sayılı Pasaport Kanununun 21 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Pasaport yerine geçerli vesikaların verilmiş şartları

Madde 21. — 19 ve 20 nci maddelerde yazılı vesikaların verilmiş sırasında 7, 17 ve 22 nci maddelerin hükümleri tatbik olunur.»

MADDE 11. — 15.7.1950 tarih ve 5682 sayılı Pasaport Kanununun 25.2.1981 tarih ve 2418 sayılı Kanunla değişik 22 nci maddesinin 1 inci fıkrasındaki «Yabancı memleketlerde geçinmek için müsait sebep ve şartlara malik olduklarını ispat edemeyenlere» cümlesi yürürlükten kaldırılarak madde sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

«Yukarıda a, b, e, g bentlerinde sayılanlar ile diğer bentlerde yazılı ağır hapis cezasını gerektiren suçlardan sanık olanlar hariç olmak üzere ülkenin uluslararası siyasi, ekonomik ve kültürel menfaatleri bakımından yurt dışına çıkmalarında fayda ve zaruret bulunanlara İçişleri Bakanlığınca veya İçişleri Bakanlığının vereceği yetkiye göre valiliklerce yurt dışındaki iş veya görevin yapılmasına imkân verecek süre

(İçişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 10. — Kanun Hükmünde Kararnenin onuncu maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 11. — 15.7.1950 tarih ve 5682 sayılı Pasaport Kanununun 25.2.1981 tarih ve 2418 sayılı Kanunla Değişik 22 nci Maddesinin birinci fıkrasındaki «Yabancı memleketlerde geçinmek için müsait sebep ve şartlara malik olduklarını ispat edemeyenlere» cümlesi çıkarılmış, (g) bendi değiştirilmiş ve maddenin sonuna aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

(g) Yukarıda sayılanlar dışında ağır hapis cezasını getiren diğer suçlardan; (silâh, mühimmat ve narkotik dışında kalan malların herhangi bir maksatla ithali veya ihracı sırasında 1567 sayılı Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkındaki, 1615 sayılı Gümrük ve 1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibi Hakkındaki Kanunlara muhalefetten dolayı hakla-

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

kadar geçici olarak yurt dışına çıkmaları için pasaport veya pasaport yerine geçerli vesika verilebilir.

İçişleri Bakanlığı veya valiliklerce pasaport verilebileceklerden davanın görüldüğü mahkeme tarafından suç isnadına uygun kefalet alınır.

Kendisine kefalet karşılığı pasaport veya pasaport yerine geçerli vesika verilen, süresi içerisinde yurda dönmediği takdirde kefaleti Hazineye irat kaydedilir.»

MADDE 12. — 15.7.1950 tarihli ve 5682 sayılı Pasaport Kanununa aşağıdaki maddeler eklenmiştir.

«EK MADDE 1. — Pasaport Kanununun uygulanması, pasaportların şekil ve muhtevalarının tespiti ile pasaport ve pasaport yerine geçerli belgelerin düzenlenmesine ait esaslar İçişleri Bakanlığının koordinatörlüğünde Dışişleri ve Maliye ve Gümrük Bakanlıklarının iştiraki ile hazırlanacak bir yönetmelikle belirtilir.»

«EK MADDE 2. — Pasaport Kanununda yer alan harç ve resimler için 492 sayılı Harçlar Kanununun pasaportlarla ilgili hükümleri uygulanır.»

(İçişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

rında Kamu Davası açılmış olanlar bu bend hükmü dışındadır.)

Yukarda (a), (b), (e), (g) bentlerinde sayılanlar ile diğer bendlerde yazılı ağır hapis cezasını gerektiren suçlardan sanık olanlar hariç olmak üzere ülkenin uluslararası siyasi, ekonomik ve kültürel menfaatleri bakımından yurt dışına çıkmalarında fayda ve zaruret bulunanlara İçişleri Bakanlığınca veya İçişleri Bakanlığının vereceği yetkiye göre Valiliklerce yurt dışındaki iş veya görevin yapılmasına imkân verecek süre kadar geçici olarak yurt dışına çıkmaları için pasaport veya pasaport yerine geçerli vesika verilebilir.

İçişleri Bakanlığı veya Valiliklerce pasaport verilebileceklerden davanın görüldüğü mahkeme tarafından suç isnadına uygun kefalet alınır.

Kendisine kefalet karşılığı pasaport veya pasaport yerine geçerli vesika verilen, süresi içerisinde yurda dönmediği takdirde kefaleti hazineye irad kaydedilir.

MADDE 12. — Kanun Hükmünde Kararname-nin onikinci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE — 2.2.1984 tarihli ve 2977 sayılı İdarî Usul ve İşlemlerin Yeniden Düzenlenmesi ile İlgili Yetki Kanunu ile Bakanlar Kuruluna verilen Kanun Hükmünde Kararname çıkarma yetkisi, 15.7.1950 tarihli ve 5682 sayılı Pasaport Kanunu için; adı geçen Kanunla verilen süre bitimine kadar geçerlidir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Yürürlük

MADDE 13. — Bu Kanun Hükümünde Kararname yayımı tarihinden 1 ay sonra yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 14. — Bu Kanun Hükümünde Kararname hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

(İçişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Yürürlük

MADDE 13. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 14. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu Yürütür.

Kenan EVREN
Cumhurbaşkanı

T. Özal
Başbakan

İ. K. Erdem
Devlet Bakanı - Başbakan Yardımcısı

K. Oksay
Devlet Bakanı

A. M. Yılmaz
Devlet Bakanı

S. N. Türel
Devlet Bakanı

A. Tenekeci
Devlet Bakanı

İ. Özdağlar
Devlet Bakanı

A. K. Alptemoçin
Devlet Bakanı

M. N. Eldem
Adalet Bakanı

Z. Yavuztürk
Millî Savunma Bakanı

A. Tanrıyar
İçişleri Bakanı

V. Halefoğlu
Dışişleri Bakanı

V. Arıkan
Maliye ve Gümrük Bakanı

M. V. Dinçerler
Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı

İ. S. Giray
Bayındırlık ve İskân Bakanı

M. Aydın
Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı

V. Atasoy
Ulaştırma Bakanı

H. H. Doğan
Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanı

M. Kalemlî
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

H. C. Aral
Sanayi ve Ticaret Bakanı

C. Büyükbaş
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

M. M. Taşcıoğlu
Kültür ve Turizm Bakanı